

sával adja a vezetősziat a látogató kezébe. E régi lelkes mester (kinek kis bronzgyűjteménye oly pompás anyag-gazdagította múzeumunkat) már jelentős eredményeket ért el. Arcképszobrai jellemző erejéről beszélnek. Így Fáy Andrásról, Kazinczyról készített mellszobrai. Itt látható a művész finomhatású, jelentős műve is: A szép mesterségek kezdete (Pásztorleánya). Naiv voltában is lelkes, kedves munka. Züllich (Czélkuti) Rudolf egy szép madonnával, Engel József Évá-jával szerepel. A romantika magyar megszólaltatója, Izsó Miklós közismert Búsuló juhászával és pompás mozgású kis táncosalakjaival hívja föl a figyelmet korán sírbaszállt, sokatigéző szobrásszenijére. Huszár Adolf Húzd rá cigány című kedves márványával van képviselve. Senyei Károly komoly tehetségéről A hiúság című márvány beszél. Fadrusz János hatalmas erejét csak (nem nagyon szerencsés) Toldija mutatja be. E nagy mesterünk igazi területe persze az emlékszóbrászat volt. Strobl Alajos Anyánk című pompás alkotásával, Zala György egy kitűnő mellszoborral s egy tanulmányfejjel, Róna József, Donáth Gyula, Telcs Ede is javamunkáikkal szerepelnek itt.

A második terembe vezető átjáróban ismertnevű éremvésőink nagyon szép, maradandó értékű munkái láthatók.

Magában a teremben a modern nemzedék alkotásai sorakoznak föl. Simay Imre legjobb állatcsoportja kezdi meg a sort. Szamowolszky Ödön örökre elveszett, teljesen föl nem röpíthetett lángoló tehetségét egy pompás fa szoborarcép hívja emlékeztünkbe. Itt van Ligeti kedvelt, népszerű Anonymusának egy sikerült bronzmása is. Kisfaludi Strobl Zsigmond, Venczell Bélát ábrázoló markáns képmása e terem egyik főértéke. Nagyon szép Finale-ja is. Sidló Ferenc Primaverájával hirdeti elismert tehetségét. Horvai János szintén emlékszóborművekben kivirágzó, nagyvonalú művészetéről méltóan beszél kis figurákban is fenséges Beethovenje. Pásztor János emkezetes szépségű Elűzőttje is ott áll a sorban, valamint Szentgyörgyi István kitűnő Panaszja és Kígyóbüvölője is. Sámuel Kornél, a harctéren elesett fiatal szobrász egy magasbatoró pálya ragyogó határkövét állította e terembe a Menekülő-vel. A szintén korán elhunyt Csikász Imre Fiala leánya és

Ifjúság című bronzai a gyűjtemény legjava értékei közül valók. A terem közepén Zala hatalmas Mária és Magdolná-ja látható.

A harmadik terembe vezető átjáróban Lux Elek, Vedres Márk, Pásztor János, Reményi József stb. bronzai és Beck Ö. Fülöp, Berán Lajos, Moiret Ödön stb. szép érmei láthatók.

Bent a teremben a modern külföldi szobrászok munkásságából kap mutatót a látogató.

A gyűjtemény e része — sajnos — nem gazdag, de néhány nagy és jelentős nevet igen számottevő, szerencsés ízléssel kiválasztott munka képvisel. Így különösen Meunier, a nagy belga szobrászt tanulmányozhatja a közönség legjellemzőbb műveiből, amilyen a Hajóvontató, a Kohómunkás, a Tékozló fiú. Rodin nagy és a maga idejében forradalmat jelentő nevét több pompás kisebb kompozíciója írja be a látogató emlékébe. Rajtuk kívül még Lagae, Dubois, De Vigne, Romlaux, Hildebrand, Stappen, Mestrovic stb. szerepelnek még itt és itt kapott helyett a finn származású, de nálunk élő Liipola Yrjö klasszikus szépségű Leselkedő-je is.

A teremben levő szekrényekben kiváló külföldi éremvésők szép munkái láthatók. Ezek egyikében az iskolát teremtett Maillol Aristide három nagyon finom kisbronz a legértékesebb látnivaló.

A közönség egyre fokozódó érdeklődéssel látogatja az érdekes gyűjteményt, melynek együtt való láthatására oly régóta szomjúhozott.

Az igazgatóság nemsokára illusztrált tárgymutatóval fog kedveskedni a szép és értékes állandó tárlat látogatóinak.

Mariay Ödön.

Néhány angol könyvről.

A cenzor alig él már emlékeztünkben. Helyette azonban egy sokkal hatalmasabb zsarnok korlátozza a művészetek szabadságát: a tömeg, a «nagy közönség». Aki tetszeni akar neki, az ő színvonalára kell leereszkednie. Amilyenül egyszer megismert valamely író a tömeg, mindig csak olyanakk akarja látni s örökre azon út járására kényszeríti, amelyre első, népszerűvé vált munkájával lépett. Walpole-nak csak Walpole-fajta regényt, Masefield-nek csak Masefield-sablonú könyvet szabad írnia; újat megkísérleniök azonban époly hallatlan láza-

dás lenne, mintha például Beniczky né Bajza Lenke egyszerre csak egy Zola-féle regénnyel állt volna elő.

Nevezetes kivétel e tekintetben Miss Tennyson Jesse. Nem szapora író. Csak akkor ír, ha írnivalója van; témája mindig új, stílusa pedig, bár egyformán kiváló, témáival együtt változik. «Tom Fool» a legújabb könyve. Hőse, igaz névén Tom Fould, kalandornak született; «Fool» (= bolond) gúnynevét, amelyre méltóan büszke, azért kapta, mert szereti a veszeltyt és a küzdelmet, szereti azért az édes izgalomért, amellyel jár, szereti, mert alkalmat szül eréjét más erőkkel összemérnie. Miss Jess nem azt a konvencionális erős férfit festi, aki az angol cselédleányok ideálja; az ő hőse élő csont és vér. Tomot a tenger hívja ellenállhatatlan csábító erővel. Tengerész életének, a tengernek és veszélyeinek festése arra vall, hogy a szerzőnek nőben ritkán található tapasztalatai vannak. Tom barátsága, szerelme, házasi életbeli rövid idillje finom gyöngédséggel vannak leírva és remek ellentétben állanak a zord kerettel. Tom halála egy a viharban vesztett táncoló égő hajón csak Conrad legjobb alkotásaival hasonlítható össze. A másodrendű szereplők leírása, mesteri jellemzése, legjobban bizonyítja Miss Jess művészi képességét.

Jólesik egyszer olyan könyvre akadni, amelyet nem igen lehet valamely kategóriába beosztani. Ilyen Anita Loos «*Gentlemen prefer Blondes*» (Az urak a szőkétet szeretik) című regénye. «*The diary of a professional lady*» felírás a címlapon kissé ijesztő: a *professional lady* a regényvilágban kétféleképpen szoktak lenni: vagy kaméliás hölgyek vagy vámpírok. Lorelei egészen más, modernebb fajta: gondatlan, esztelen kis madár; nem rossz, csak önző, de annyira, hogy úgyszólván beszámíthatatlan. Agról-ágra száll, mulat, élvez és a férfiak is csak mulattatják és élvezetet szereznek neki. Naplója mesteri szatíra arról a háború által kitermelt fiatalságról, mely mindenben felületes, még a kicsapongásos is. Ezekben a teremtésekben «egy kézcsók jóságos érzelmet terem, de mik ezek a gyémánt karperec tartósságával összehasonlítva?» Lorelei azonban nemcsak kapzsi; ő tanulni is akar, világot látni. Ezért fogadja el Gus Eisman chicagói gombkirály ajánlatát, hogy elmege vele Európába. Társalgónőül magával

viszi barátnőjét, Dorothyt és amíg Eisman úr gyárakat alapít, a két leány sorra látogatja Londont, Páris, Bécs. Londont unalmasnak találják; az angol főváros leírása és az angolok gonosz jellemzése sehol sem fog annyira tetszeni és oly jól mulattatni, mint Angliában. Az angol urak nagyon szerény ajándékokat adnak, a hölgyek pedig — szörnyűség! — pénzt kérnek kölcsön Loreleitől. El innen! Igaz, hogy a párisi urak még fukarabbak az angoloknál, de Páris mégis csak mennyország. A kirakatok a rue de la Paix-ben! Hát van-e annyi erény a világban, hogy felérjen minde drágábbal? Bécs eléggé kedves; Eisman bácsi mégis nagyon megharagszik a bécsiekre, akik a legfontosabb üzleti tárgyalások közepén a faképnél hagyják a «Stammkaffeehaus» miatt.

Egy milliomos megkéri Lorelei kezét. Szegény kisleány! Mielőtt határozni tudna, mennyit nem kell töprengenie azon, hogy vajjon mi volna célszerűbb: hozzámenni-e vagy pedig kompromitálni és aztán megzsarolni? Önzése végül is az erény útjára tereli vissza.

A könyv Amerikában jelent meg s egy pár hét alatt ötvenezer példányban kelt el; az angol kiadás ezt valószínűleg hamar túl fogja haladni. A szatíra talán nem mély, de a regény rendkívül könnyed és mulatságos.

A modern amerikai Lorelei után lássuk a XVIII. századnak és a XIX-ik század amerikai hölgyeit. Igaz, hogy Meade Minnigerode «*Some American Ladies*» (Néhány amerikai hölgy) című könyve nem regény, de a történelem még a regénynél is regényesebb lehet, főképpen, ha olyan művészettel van írva és oly érdekes egyéniségekkel foglalkozik, mint ez a könyv. A hét amerikai hölgy között, akikről szól, hat a köztársaság egy-egy elnökének volt a felesége; a hetedik, a legérdekesebb, hadügyminiszterné volt és az elnök özvegy lévén, ebben a minőségben uralkodott a «White House»-ban. Milyen regényt lehetne írni Peggy O'Neil-ről! «Híres volt görög profiljáról, sötét fürtjeiről, melyek márvány homlokát keretezték meg fehér és rózsaszínű bársony arcbőréről»; de nem kevésbé «szörnyű dühéről, egy kofához méltó kifejezéseiről és szokásos istentelen káromkodásáról» is. Apja egy ír korcsmáros volt; gazd'uram mulatságos, jókedvű ember, a bora jó, a leánya szép volt, hát csoda-e, hogy a képviselő és szenátor urak gyakran benéztek

hozzá vagy egy kis csevegésre vagy egy kis frissítőért vagy egy kis flörtölésre. Peggy «nagy» szívű fruska volt és sokat boldogított, mielőtt hozzám ment egy Timberlake nevű úriemberhez, aki, nem szeretvén másokkal osztakozni felesége kegyeiben, diszkréten agyonlőtte magát. Erre a bánkódó özvegy hamarosan elvettette magát Eaton generálissal, aki később hadügyminiszter lett. Így történt, hogy Peggy helyettesítette az elnöki palotában Jackson elnök elhunyt feleségét. De Peggy Peggy maradt és a washingtoni társaságot felháborította modorával. Jackson elnök kikelt érte a síkra és kieroszakolta elismerését — egy időre. Végtére a helyzet lehetetlenné vált és Eatont kinevezték kormányzónak Floridába, hogy szabaduljanak Peggy asszonytól. Ez a csendes élet nem tetszett az élénk asszonykának; kieszközölte férje kinevezését a madridi követi állásba. A spanyol etikett nem ijesztette meg a korcsmáros leányát: úgy beleélte magát, hogy kedvence lett a királyi családnak, leányát pedig egy herceg vette el. Férje halála után még elég szép és fiatal volt ahhoz, hogy Washingtonban kalandokba keveredjék. Hatvanhároméves korában bele-

szeretett az unokái táncmesterébe, nőül ment hozzá, de a hütlen ifjú egy pár nappal a menyegző után megszökött felesége összes vagyonával és ékszereivel. Az elszegényedett Peggy ezután még húsz évig nyomorgott Washingtonban.

Jackson Rachel története nagyon szomorú. Ifjúkorában elvált első férjétől, Robards kapitánytól és Jackson generálisnak lett a felesége. Egy pár évvel később kiderült, hogy a válás nem volt törvényes. Ártatlansága ellenére felkapta a pletyka. Robards halála után újra megesküdték. Nem sokkal a generális elnökké választása előtt valamelyik nap Rachel egy korcsma hátsó szobájában ült a kocsijára várva. Néhány ember lépett a másik terembe. Nem tudták, hogy ő ott van; vígan, szarkasztikusan, kegyetlenül beszélgettek maguk közt. Őröla beszéltek: hogy milyen modortalan, milyen nevetséges lesz majd Washingtonban; meg a régi Robards-botrányról, mely oly sokat ártott az országnak. Jackson Rachel ebből megértette, hogy szeretett férje oldalán maradván annak győzelmét kétségessé tenné. Néhány nap múlva behalt szomorúságába.

Torday Emil.